

ЛЬВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

CUESC

Львівський національний університет імені Івана Франка
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

МАРКЕРИ СТІЙКОСТІ Й ОПТИМІЗМУ В МЕТАМОДЕРНОМУ ГОРИЗОНТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

27 квітня – 7 червня 2026 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2026

УДК 37:80(062.552)
М 26

Організаційний комітет:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник Науково-методичного центру дослідження та викладання літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бораківський Любомир Адамович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка, декан факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кохан Роксоляна Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка.

Маркери стійкості й оптимізму в метамодерному горизонті літературної освіти : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 27 квітня – 7 червня 2026 року. – М 26
Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. – 100 с.

ISBN 978-966-397-634-1

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Маркери стійкості й оптимізму в метамодерному горизонті літературної освіти» (27 квітня – 7 червня 2026 року).

УДК 37:80(062.552)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2026

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2026

ISBN 978-966-397-634-1

ЗМІСТ

Розвиток резильєнтності за допомогою сучасних німецькомовних поетичних текстів	
Бєлєзьорова О. М.	6
Інноваційні вектори роботи кафедри української мови та літератури щодо впровадження метамодерних маркерів стійкості в літературну освіту	
Біличенко О. Л.	9
Урбаністична естетика абсурду і надії: маркери формування стійкості у творах Ж.-П. Сартра та А. Камю	
Боклах Д. Ю.	12
Маркери метамодернізму в прозі Макса Кіндрука (за романом «Зазирни у мої сни»)	
Гапон Л. О.	17
Зі спостережень над динамікою фонетичного рівня українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю: консонантизм	
Делюсто М. С.	19
Формування екологічно свідомого читача в сучасній масовій літературі: приклад скандинавів	
Іванишин М. В.	22
Епістолярний дискурс як відзеркалення мовної особистості	
Колодій М. О.	25
Весільна обрядовість Поділля крізь призму діалектної лексики	
Комарницький Є. П.	29
Мистецтво залучення: як веб-ресурс компанії Extreme Military Challenge (США) формує майбутніх професіоналів	
Кононова Д. В.	34
Маркер стійкості в редагуванні фахових текстів німецької енергетичної галузі	
Коржак З. З.	38
Метамодерністські домінанти у творах українських письменників про війну	
Котовські Г. Ф., Фещук Н. Є.	41
Історичний наратив у метамодерному контексті української літератури	
Крупка М. А.	44

Метамодерне прочитання драми Семюеля Беккета «В очікуванні Годо» в контексті сучасної літературної освіти	
Лазірко Н. О.	48
Елементи постфольклору в іронічному дискурсі прози Катерини Баррелл (Каті Бльостки)	
Лопушан Т. В.	52
Між грою та щирістю: творчість Ванда Хотомська у контексті метамодерної літератури та множинного читання	
Манько Р. М.	56
Еволюція художньої репрезентації підлітка в літературі XIX та XXI століть: порівняльно-типологічний аспект	
Михайленко В. В.	60
Маркери оптимізму в класичній літературі від давнини до романтизму крізь призми метамодерного виміру освіти	
Нікітова І. І.	62
Метамодерна рецепція давньої української літератури під час її вивчення в закладах вищої освіти	
Нікольченко М. В.	66
Метамодерні практики читання української класики в умовах культури посттравматичного досвіду (на матеріалі новели Михайла Коцюбинського «Intermezzo»)	
Павлішена Л. В.	69
Формування національної ідентичності здобувачів освіти засобами фольклорних творів	
Похилюк О. М., Зарудняк Н. І.	73
Спогади Є. Іваничука «Перші кроки» як історичний документ	
Проценко О. А.	78
Метамодерна парадигма літературної освіти: стійкість та оптимізм як освітні маркери	
Птушка А. С.	81
Воєнний щоденник як форма культурної стійкості: текстуалізація досвіду в щоденниках Гжегожа Пшебінди	
Рождественська І. Є.	83
Свідчення іншого: метамодернізм у поезії Юрія Іздрика	
Розінкевич Н. В.	85
Художня автобіографія у сучасному цифровому просторі: трансформація жанрових меж	
Чернявська О. К.	88

Психологічні аспекти символів «світла» і «темряви» в сучасній літературі	
Чонка Т. С.	90
Ритмомелодика поезії Євгена Плужника у сучасних музичних інтерпретаціях (на прикладі проєкту «Пиріг і батіг»)	
Швець Т. В.	94

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ

Похилюк О. М.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри української філології
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
м. Вінниця, Україна*

Зарудняк Н. І.

*старший викладач кафедри української і зарубіжної літератури
та українознавства
Уманський національний університет
м. Умань, Черкаська область, Україна*

Процес формування національної ідентичності засобами фольклорних творів є складним багатограним явищем, що охоплює філологічні, історичні, філософські та етнопсихологічні аспекти буття етносу. В українській науковій думці фольклор традиційно розглядають як фундаментальну матрицю самопізнання народу, що забезпечує тяглість колективної пам'яті. Теоретичним підґрунтям для розуміння ролі слова у творенні національного духу є праці О. Потебні. Дослідник акцентував на тому, що мова та фольклор є первинними формами об'єктивації народної думки, зазначаючи у праці «Естетика і поетика слова»: «Народна поезія – це не лише скарбниця національної мови, а й живий процес самопізнання народу. Вона є первісною формою, у якій народ усвідомлює своє ставлення до світу та самого себе як окремої спільноти» [9, с. 45]. Відповідно до цієї концепції, фольклорний текст є засобом конденсації національного досвіду, де кожна метафора чи символ є носієм специфічного етнічного змісту, що передається від покоління до покоління, формуючи стійку ідентифікаційну базу особистості. Як зауважує дослідниця В. Пустовіт, у сучасному культурному житті теоретичним підґрунтям такої думки «визнається ідея, що передбачає репрезентацію і взаємодію трьох складових національної ідентичності – історичності, етнічності та духовності» [10, с. 111]. Це корелює з думкою О. Гордієнко про те, що творче переосмислення ідей минулого є потужним джерелом для сучасного духовного відродження України [3, с. 81].

Важливим етапом у науковому осмисленні фольклору як чинника націєтворення стала діяльність М. Грушевського. Вивчаючи генезу

української культури, вчений відводив усній словесності центральну роль у збереженні історичної тяглості за умов відсутності власної державності. У першому томі «Історії української літератури» він писав: «Усна словесність – це одинокі дзеркала, в котрім відбилося духовне обличчя народу в найдавніших епохах його життя. Це той фундамент, на котрім піднялася вся наша національна свідомість, живлена спогадами про минулу славу й волю» [4, с. 56]. Глибоке коріння цього процесу О.Гордієнко простежує ще в давньоруській державності, вказуючи, що «найперші обґрунтування національного виховання через народну творчість маємо у «Повчанні» Володимира Мономаха, у «Руській правді» Ярослава Мудрого» [3, с. 81], а В. Пустовіт додає, що саме через «вивчення фольклору як автентичного джерела» відбувається «усвідомлення власного статусу як нащадків великого народу зі славним історичним минулим, звичаями, обрядами» [10, с. 112]. Таким чином, фольклор виконував функцію неформальної літописної традиції, що конструювала спільне минуле й майбутнє етносу, транслуючи зразки національної поведінки. Думи та історичні пісні ставали тими комунікативними каналами, через які трансливалися зразки національної поведінки та ідеали лицарства, що безпосередньо впливали на формування національного характеру.

Розуміння фольклору як «духовної держави» було притаманне й І. Франку. Він розглядав народну творчість у широкому соціально-політичному контексті, вбачаючи у ній механізм збереження нації від асиміляції. У своїх «Нарисах історії українсько-руської літератури» науковець стверджував: «Народні пісні для нас – не лише естетична розвага, а велика школа життя, що вчила народ бути народом навіть тоді, коли в нього відібрали школу, церкву і політичне право. Це була та невидима держава, яку не могли зруйнувати ніякі вороги» [11, с. 212]. Для Франка фольклор був динамічною силою, здатною консолідувати суспільство навколо національних цінностей у найбільш критичні періоди історії. Саме через пісню, за висновками вченого, відбувалася демократизація культури, оскільки фольклор був доступним для всіх верств населення, забезпечуючи єдність культурного поля.

Культурологічний аспект ідентичності, пов'язаний із релігійно-етичними основами фольклору, ґрунтовно досліджував І. Огієнко (Митрополит Іларіон). Він зазначав, що національна ідентичність неможлива без мовно-культурного коріння, яке найповніше виражене в усній традиції. У праці «Українська культура» вчений зазначав: «Мова наша – це наша душа, а фольклор – це жива вода, що тримає ту душу в чистоті. Саме в народній пісні та казці викристалізувалися ті мовні форми, що зробили українця українцем, незалежно від того, під якою чужою владою він жив» [8, с. 88]. І. Огієнко звертав увагу на те, що

фольклорні тексти інтегрують у собі дохристиянські та християнські світоглядні пласти, створюючи унікальний духовний синтез, який і визначає оригінальність української нації. Сучасні педагогічні розвідки також підтверджують, що «здобутки українського народу, зокрема, фольклорні твори, що мають високий рівень виховного потенціалу та сприяють забезпеченню освітніх цілей, не втрачають своєї актуальності» [3, с. 81]. В. Пустовіт акцентує на тому, що такий вектор є «значимим і продуктивним шляхом повернення сучасного українства до культурно-мистецьких та морально-етичних здобутків народу», який свято вірив у магічну силу слова та захищав рідну землю ціною власного життя [10, с. 111].

Сучасна етнологічна наука продовжує розвивати ці ідеї, фокусуючись на обрядовому аспекті фольклору як маркері ідентичності. В. Борисенко в праці «Традиції і життєдіяльність етносу» вказує на роль ритуалу в розмежуванні категорій «свій» та «чужий». Дослідниця стверджує: «Традиційна обрядовість через систему символів та ритуальних фольклорних текстів забезпечує етнокультурну ідентифікацію особистості, формуючи відчуття причетності до єдиного національного тіла та його сакрального простору» [1, с. 104]. Це узгоджується з тезою О. Гордієнко про те, що у фольклорних творах зафіксовано «відгомін давніх уявлень про виникнення і устрій світу», оскільки вони створювалися «в контексті міфологічного мислення, що втілювалось у певних традиціях» [3, с. 81]. Обрядовий фольклор, супроводжуючи людину від народження до смерті, постійно репродукує національну картину світу, роблячи ідентичність невід'ємною частиною повсякденного життя. Кожен обрядовий цикл – чи то календарний, чи родинний – є актом підтвердження приналежності до спільноти, де фольклорний текст є санкціонованою традицією норми.

Питання міфопоетичної основи національної свідомості також є об'єктом прискіпливої уваги. Л. Дунаєвська у своїх дослідженнях української народної казки наголошувала на архетипній природі фольклору, що структурує свідомість нації на підсвідомому рівні. Вона писала: «Народна казка є тим генетичним кодом етносу, в якому зашифровані не лише естетичні уподобання, а й морально-етичні імперативи та моделі соціальної взаємодії, що складають ядро національної ідентичності» [6, с. 15]. Через казкові сюжети та образи героїв відбувається трансляція національного ідеалу справедливості, волі та гідності, що стає основою громадянського виховання.

Педагогічне значення фольклору в процесі ідентифікації особистості неможливо переоцінити. Г. Ващенко, розробляючи концепцію національного виховання, вказував на фольклор як на головне джерело формування духовного світу дитини. У праці «Виховний ідеал» він

зазначав: «Народна творчість – казки, легенди, пісні – є найміцнішим засобом національного виховання. Через них дитина засвоює дух своєї нації, її моральні норми та естетичні смаки, що стають основою її майбутньої громадянської позиції» [2, с. 132]. Фольклор забезпечує спадковість ідентичності, запобігаючи денаціоналізації під впливом глобалізаційних процесів чи інокультурних експансій.

У контексті філософської антропології фольклор розглядають як спосіб буття нації в часі. Національна ідентичність за допомогою фольклору постійно оновлюється, адаптуючи давні смисли до нових історичних умов. О. Забужко, аналізуючи культурні коди в праці «Шевченків міф України», вказує на те, що фольклор став основою для створення модерного національного міфу. Вона зауважує: «Фольклорна традиція для української культури стала тим фундаментом, на якому постала вся будівля модерної нації; це був той матеріал, з якого інтелектуальна еліта викресала вогонь нової ідентичності» [7, с. 74]. Це свідчить про те, що фольклор не є лише пережитком минулого, а активним учасником сучасного націєтворення.

Взаємодія індивіда з фольклорним текстом у процесі самоідентифікації відбувається через механізм переживання спільної долі. Народна пісня, за висловом О. Довженка, є «геніальною поетичною біографією українського народу». У своїх щоденникових записах митець зазначав, що саме через пісню він відчував свій зв'язок із «мільйонами предків, чий голоси звучать у кожному куплеті, стверджуючи наше право на існування як окремого світу» [5, с. 182]. Така емоційна залученість є ключовою для формування глибокої, внутрішньої детермінованої ідентичності, яка виходить за межі формальної приналежності до держави.

Отже, фольклорні твори в системі формування національної ідентичності виконують низку критично важливих функцій: когнітивну (пізнання світу через національні категорії), аксіологічну (засвоєння системи цінностей), комунікативну (забезпечення зв'язку між поколіннями) та консолідаційну (об'єднання індивідів у цілісну спільноту). Завдяки своїй здатності акумулювати найважливіші риси національного буття, фольклор залишається невичерпним джерелом для регенерації національної свідомості. Як підсумовують сучасні дослідники, ідентичність – це не статична даність, а процес постійного «розповідання історій» про самих себе, і саме фольклор надає для цього розповідання найбільш переконливу та естетично довершену мову. В умовах сучасних викликів фольклор продовжує відігравати роль захисного бар'єру та креативного ресурсу, що дає можливість українській нації зберігати свою унікальність у світовому культурному просторі, інтегруючи традиційні смисли в контекст сучасної

цивілізації. Фольклор постає цілісною системою, що формує цілісну особистість – громадянина, свідомого своєї історії, культури та відповідальності перед майбутнім своєї нації.

Література:

1. Борисенко В. К. Традиції і життєдіяльність етносу : на матеріалах святково-обрядової культури українців : навч. посібник. Київ : Видавництво імені Олени Теліги, 1997. 191 с.
2. Ващенко Г. Г. Виховний ідеал. Полтава : Полтавський вісник, 1994. 191 с.
3. Гордієнко О. А. Історичний аспект проблеми вивчення фольклору студентами – майбутніми вчителями початкової школи у процесі підготовки до проведення уроків літературного читання. *Психолого-педагогічні науки*. 2024. № 3. С. 80–90.
4. Грушевський М. С. Історія української літератури : у 6 т. 9 кн. / упоряд. В. В. Яременко. Київ : Либідь, 1993. Т. 1. 392 с.
5. Довженко О. П. Твори : у 5 т. Київ : Дніпро, 1965. Т. 5 : Господи, пошли мені сили. 450 с.
6. Дунаєвська Л. Ф. Українська народна казка : спецкурс. Київ : Вища школа, 1987. 127 с.
7. Забужко О. С. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ : Абрис, 1997. 144 с.
8. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Українська культура. Київ : Абрис, 1992. 144 с. (Репринт. вид. 1918 р.).
9. Потебня О. О. Естетика і поетика слова : збірник. Київ : Мистецтво, 1985. 302 с.
10. Пустовіт В. Ю. Автентичні фольклорні мотиви: вивчення української міфології в старшій школі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 1. Ч. 3. С. 111–116.
11. Франко І. Я. Нариси історії українсько-руської літератури до 1890 р. *Зібрання творів : у 50 т.* Київ : Наукова думка, 1980. Т. 41. С. 194–470.